2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. - Щодо питань вирощування соняшника в Україні 1997-2015роки. [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної політики та продовольства України – [Режим доступу] http://minagro.gov.ua/node/14332.

3. Огляд ринку олійних культур в Україні та в світі за 2014 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://agrex.gov.ua/oglyad-rinku-oliynih-kultur-v-ukrayini-ta-v-sviti-za-2014-rik.

4. Новини ринків. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.auu.org.ua/rynky-ta-ciny/novini-rinkiv-1

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

КРИВОНІС І. І.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – асистент

Півень А. В.

Молочне скотарство - провідна галузь тваринництва, що забезпечує значну частину валової продукції сільськогосподарського виробництва.. Молочне скотарство має високий експортний потенціал**,** в тому числі за умови економічної інтеграції з ЄС. Проте, нарощування ресурсного потенціалу молочного скотарства у фермерських господарствах і господарствах населення не забезпечує зростання обсягів виробництва продукції галузі для задоволення продовольчих потреб.

У діяльності виробників молока на сьогоднішній день існують проблеми, що знаходять відображення у зниженні показників ефективності виробництва продукції на сільськогосподарських підприємствах. За даними Держкомстату України прибуток від реалізації продукції тваринництва зменшився на 10,82%, а рівень рентабельності даної продукції знизився від 14,3% до 11,3%.

У зв'язку із цим актуальним є питання щодо підвищення ефективності виробництва молока. Дану проблему вивчали багато науковців зокрема, П. С. Березівський, П. Т. Саблук, В.І. Бойко, М. І. Петля., Н. І. Шиян та інші.

Простежуючи динаміку ефективності виробництва молока, неообхідно зазначити, що спостерігається залежність між збільшенням обягу виробництва з підвищенням ринкових цін, та впливом дкржави (табл. 1).

З урахуванням зростання собівартості впродовж останніх років рівень рентабельності зазнає відповідних змін, у 2013 році мав найнижчий показник у 12,3 %, за підримки держави 18%, у 2014 році ситуація стабілізується і показники зростають до 13,5 % і 22% відповідно.

Таблиця 1

Динаміка основних показників економічної ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах України у 2012-2014 рр.

Показники	2012	2013	2014
Собівартість 1т реалізованого молока, грн.	2643	2665,2	2908,3
Середня ціна 1 т реалізованого молока,грн.	3131,2	2727,4	3301,1
Рівень рентабельності без державної підтримки,%	18,5	12,3	13,5
Рівень рентабельності з державною підтримкою,%	35,7	18,0	22,0

Джерело: дані Держстату України.

Останніми роками в Україні стан справ у молочному скотарстві характеризується збереженням мінімального рівня рентабельності і сповільненням негативних процесів скорочення поголів'я корів і виробництва молока.

На протязі тривалого періоду займатися виробництвом молока вважалося економічно невигідно через його високу збитковість та низьку окупність витрат. Однак зі збільшенням виробничих витрат та величини удою молока показники ефективності виробництва продукції зазнали тенденції до зростання.

Виробництво молока в Україні цілком реально можна зробити одним із прибуткових видів агробізнесу, але це тривалий процес, який потребує великих капіталовкладень і інвестицій, насамперед у реконструкцію приміщень, покращення породного складу стада великої рогатої худоби, дотримання усіх вимог технології утримання, оновлення доїльної апаратури та придбання сучасного устаткування для забезпечення збалансованої годівлі тварин.

Ефективне вирішення проблеми дефіциту молочної сировини лежить у площині зростання надоїв молока і підвищенні його якості, що можливе як за умов відродження великотоварного виробництва, так і розвитку означеної галузі на базі сімейних фермерських господарств.

Отже, підвищення ефективності виробництва молока молжливо здійснити при сукупному впливу зовнішніх та внутішніх факторів.

Література:

1. Сільське господарство України: Статистичний збірник. / за ред. Н. С.Власенко. – К. : Держкомстат України, 2014. – 400 с.

2. Гордієвич О. А. Вплив виробничих витрат на показники ефективності молочного скотарства регіону / О. А. Гордієвич. // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 4. – С. 125-129.

3. Кернасюк Ю. Рентабельність виробництва молока [Електронний ресурс]. – *Режим доступу: http://www.agro-business.com.ua*

4. Петля М. І. Інтенсифікація як умова підвищення ефективності виробництва молока / М. І. Петля. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2(5). – С. 202-207.

5. Шиян Н. І. Додаткові витрати як чинник підвищення продуктивності в молочному скотарстві / Н. І. Шиян. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2(3). – С. 341-347.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

Лабунська А. А.
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – к.ф.н., доцент Бобловський О. Ю.

Основною олійною культурою, що вирощується в Україні, є соняшник. У складі всіх олійних культур він займає 70% посівної площі, і 85% валового збору. Із насіння соняшнику виробляється приблизно дві третини всієї рослинної олії.

Олія має важливе народногосподарське значення. Її споживають як цінний харчовий продукт у натуральному вигляді, широко використовують у харчовій, текстильній, лакофарбовій, парфумерній та інших галузях промисловості для виробництва маргарину, оліфи, мила, стеарину, лінолеуму тощо.

Шрот та макуха (відходи переробки насіння) - цінний корм для сільськогосподарських тварин. Соняшник також вирощують на силос та зелену масу.

В Україні понад 90 % площ олійних зайнято під соняшником, внаслідок чого відбувається деградація земель, виникає загроза зараження ґрунту та поширення хвороб соняшнику. Україна обрала напрям інтеграції у світову економіку, тому стратегія розвитку галузі повинна відповідати принципам ефективного її функціонування, забезпечення пріоритету національного сільського господарства. У переважній більшості сільгосппідприємств, що вирощують соняшник не дотримуються технологічні вимоги щодо його розміщення. Протягом останнього десятиріччя площі посівів зросли більше чим в 1,5 рази. Недостатньо поширюється його реалізація на організованому ринку. Рентабельність виробництва зростає за рахунок ціни, а знижувати собівартість внаслідок підвищення цін на матеріальні ресурси, мінеральні добрива та засоби захисту від хвороб і шкідників малоймовірно. Крім того економічні відносини з олійно-жировим виробництвом склалися не на користь сільгоспвиробника в еквівалентності обміну. Така економічна ситуація вимагає об'єктивної оцінки подій в галузі, а отже виникає потреба в проведенні поглибленого дослідження питань щодо її подальшого розвитку і підвищення ефективності в нових умовах господарювання.

За даними Державної служби статистики України посівні площі соняшнику у 2014 році у всіх категоріях господарств становлять 5149,2 тис. га і збільшилися проти 2013 року на 398,3 тис. га[3].

Найбільше збільшили посівні площі проти минулого року господарства Миколаївської (62,7 тис. га), Дніпропетровської (55,4 тис. га), Херсонської (38,8 тис. га), Запорізької (37,1 тис. га), Полтавської (33,4 тис. га), Кіровоградської (32,7 тис. га) та ряду інших областей [3].

Збільшення посівних площ викликано високим рівнем прибутковості виробництва соняшнику та значним попитом у світі на рослинні жири.

Далі наведена таблиця 1 з показниками динаміки виробництва соняшнику в Україні за 2010-2014рр.

Розглянувши динаміку виробництва соняшнику в Україні можна зробити висновок, що валовий збір збільшується в основному за рахунок збільшення площі посіву.

Таблиця 1

Динаміка виробництва соняшнику в Україні

Роки	2010	2011	2012	2013	2014
Площа, тис. га	4525,8	4716,5	5081,7	5090,1	5149,2
Валовий збір, тис. тонн	6771,5	8670,5	8387,1	11050,5	0133,8
Урожайність, ц/га	15,0	18,4	16,5	21,7	19,4

За даними державного комітету статистики України [4].

Рівень рентабельності виробництва соняшнику у 2011 р. становив 57%, у 2012 р. – 46%, у 2013 р. – 21 %, у 2014р. – 37,4%[3].

Закупівельна ціна у 2011 р. становила 3225 грн./т, у 2012р. – 3591 грн./т, у 2013 р. – 3315 грн./т (станом на 14 серпня 2014 р.